

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către organizația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIA A TREIA

CAUZA CRISTINA BOICENCO c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 25688/09)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

27 septembrie 2011

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Cristina Boicenco c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (SECȚIA a Treia), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Josep Casadevall, *președinte*,

Alvina Gyulumyan,

Egbert Myjer,

Ineta Ziemele,

Luis López Guerra,

Mihai Poalelungi,

Kristina Pardalos, *judcători*,

și Santiago Quesada, *Grefier al SECȚiei*,

Deliberând la 6 septembrie 2011 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 25688/09) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dna Cristina Boicenco („reclamantul”), la 25 aprilie 2009.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl G. Păduraru, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamantul s-a plâns, în special, de încălcarea dreptului său la libertate și la siguranță, garantat de articolul 5 § 1 al Convenției, precum și a dreptului său la reparații prevăzut de articolul 5 § 5 al Convenției.

4. La 25 mai 2009, Curtea a decis să comunice Guvernului cererea. De asemenea, în conformitate cu articolul 29 § 1 al Convenției s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în anul 1985 și locuiește în Vulcănești.

A. Detenția reclamantului și procesul penal pornit împotriva sa

5. La 31 mai 2004, reclamantul s-a angajat la muncă într-un restaurant.

6. Fiind suspectată de comiterea unui furt de la restaurant, la 1 iunie 2004, ea a fost reținută și plasată în detenție provizorie de către un ofițer de urmărire penală.

7. Ofițerii de poliție nu au întocmit nici un proces-verbal de reținere. Reclamantul nu a fost adus în fața unui judecător. Ea nu a avut acces la un avocat din oficiu.

8. La 2 iunie 2004, reclamantul a semnat documentul de recunoaștere a vinovăției sale.

9. La 11 iunie 2004, ea a fost eliberată.

10. La 5 iulie 2004, ea fost pusă sub acuzare. În aceeași zi, procuratura a emis o ordonanță de nepărsire a țării.

11. La 16 februarie 2005, Judecătoria Buiucani l-a achitat pe reclamant. Instanța a constatat că în perioada 1 - 6 iunie 2004, aceasta a fost deținută ilegal la sediul comisariatului de poliție din sectorul Buiucani din Chișinău, și la sediul comisariatului general de poliție din Chișinău.

12. De asemenea, instanța a constatat că ofițerii de poliție nu au întocmit un proces-verbal de reținere și că detenția sa nu a fost dispusă de vreun judecător de instrucție. Ea a conchis că detenția reclamantului, care nu a fost asistat de un avocat, a avut loc cu încălcarea dreptului național și că toate actele procedurale efectuate în timpul urmăririi penale sunt nule. Procurorul a atacat sentința.

13. Printr-o decizie din 5 aprilie 2005, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul procurorului. La aceeași data, ea a emis o încheiere interlocutorie în care a constatat în mod expres o violare a articolului 5 al Convenției în privința reclamantului.

14. Procurorul nu a depus recurs împotriva sentinței instanței de apel, care a rămas definitivă.

B. Acțiunea înaintată de către reclamant privind repararea prejudiciului

15. La 9 iunie 2006, reclamantul a înaintat o acțiune la Judecătoria Vulcănești împotriva Ministerului Finanțelor privind repararea prejudiciului moral și material suferit. Ea a pretins 12,220 lei moldovenești (MDL) (733 euro (EUR)) cu titlu de prejudiciu material și 100,000 MDL (EUR 5,973) cu titlu de prejudiciu moral.

16. La 26 octombrie 2006, Judecătoria Vulcănești a admis parțial acțiunea reclamantului privind repararea prejudiciului material. Judecătorii instanței de fond au obligat Ministerul Finanțelor să plătească reclamantului 6,645 MDL (EUR 404) cu acest titlu.

17. La 27 octombrie 2006, Judecătoria Vulcănești a admis parțial acțiunea reclamantului privind repararea prejudiciului moral și a obligat Ministerul Finanțelor să-i plătească 8,000 MDL (EUR 478) cu acest titlu.

18. La 13 mai 2007, Curtea de Apel Comrat a admis parțial apelul reclamantului în partea ce ține de rambursarea cheltuielilor de judecată. Ministerul Finanțelor a fost obligat să-i plătească suplimentar 1,124 MDL (EUR 68) pentru cheltuielile legate de efectuarea expertizei medico-legale și 300 MDL (EUR 18) pentru cheltuielile de reprezentare.

19. În aceeași zi, Curtea de Apel a pronunțat o altă decizie prin care a respins cererile de apel depuse de către părți în privința mărimii prejudiciului moral.

20. La 29 octombrie 2008, Curtea Supremă de Justiție a respins recursurile părților, astfel lăsând în vigoare deciziile instanțelor inferioare.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

21. Dreptul intern relevant a fost expus de către Curte în hotărârea *Ganea c. Moldova* (nr. 2474/06, § 13, 17 mai 2011). În conformitate cu articolul 1405 al Codului civil al Republicii Moldova din 6 iunie 2002, statul este obligat, printre altele, să repare integral prejudiciul cauzat persoanei fizice prin aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv. În conformitate cu articolul 1422 al aceluiași Cod, prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului material. În cele din urmă, articolul 1423 obligă instanțele de judecată să determine mărimea compensației pentru prejudiciul moral în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, și de măsura în care aceasta compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

ÎN DREPT

I. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 §§ 1 ȘI 5 AL CONVENȚIEI

22. Reclamantul s-a plâns de caracterul ilegal al detenției sale, precum și de caracterul inadecvat și insuficient al reparației acordate de instanțele naționale. Ea a invocat violarea articolului 6 și a articolului 13 al Convenției, precum și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

23. Având în vedere calificarea juridică a faptelor cauzei și în lumina jurisprudenței sale (*Ganea c. Moldova*, citată mai sus), Curtea consideră că este necesar de a examina aceste pretenții în temeiul articolului 5 §§ 1 și 5 al Convenției, care prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale: (...)

5. Orice persoană, victimă a unei arestări sau dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol, are dreptul la reparații.”

A. Cu privire la admisibilitate

24. Guvernul consideră că, în general, suma acordată în calitate de compensație de către instanțele judecătorești naționale corespunde cu sumele alocate de către instanțele naționale în cazurile similare și că reclamantul nu poate pretinde statutul de victimă a violărilor pretinse.

25. În opinia reclamantului, mărimea compensației acordate de către instanțele judecătorești naționale pentru detenția sa ilegală nu îl poate priva de statutul său de victimă.

26. În primul rând, Curtea reiterează că autoritățile naționale trebuie să redreseze pretinsele violări ale Convenției.

27. De asemenea, Curtea reiterează că o decizie pronunțată în favoarea reclamantului în principiu nu este suficientă pentru a-l priva de statutul de „victimă”, cu excepția situației în care autoritățile naționale au recunoscut, în mod expres sau în substanță, și apoi au reparat violarea Convenției (a se vedea, spre exemplu, hotărârea *Ganea c. Moldova*, citată mai sus, cu trimiteri citate).

28. Din cele sus-menționate, rezultă că ține de competența Curții să stabilească, cel puțin în substanță, dacă autoritățile au recunoscut încălcarea unui drept protejat de Convenție, și, pe de altă parte, dacă redresarea poate fi considerată adecvată și suficientă (a se vedea, în special, *Normann c. Danemark* (déc.), nr. 44704/98, 14 iunie 2001; *Jensen et Rasmussen c. Danemark* (déc.), nr. 52620/99, 20 martie 2003; și *Nardone c. Italie* (déc.), nr. 34368/02, 25 noiembrie 2004). În final, ea reiterează că statutul de victimă al reclamantului poate depinde de mărimea compensației care i-a fost acordată la nivel național pentru situația de care el s-a plâns în fața Curții (*Normann et Jensen et Rasmussen*, deciziile citate mai sus).

29. În primul rând, având în vedere recunoașterea expresă a caracterului ilegal al detenției reclamantului, prin decizia definitivă a Curții de Apel Chișinău din 6 mai 2005, Curtea observă că instanțele naționale au constatat că în această cauză a avut loc o violare.

30. În ceea ce privește cea de-a doua condiție, și anume în ceea ce ține de redresarea adecvată și suficientă, și în speical compensarea prejudiciului moral și material cauzat, Curtea observă că Judecătoria Vulcănești a acordat reclamantului suma totală de 14,645 MDL (aproximativ EUR 882). Totuși, instanța civilă a alocat o compensație pentru detenția și procedurile ilegale.

31. Curtea reiterează că nu ține de competența sa să hotărască asupra erorilor de fapt sau de drept care se pretinde că au fost comise de o instanță

națională, cu excepția cazului și în măsura în care acestea ar putea încălca drepturile și libertățile protejate de către Convenție. Respectarea Convenției de către Statele Contractante duce la obligația de a asigura repararea prejudiciului cauzat de pretinsa violare. În cazul în care caracterul violării permite *restitutio in integrum*, statul pârât are sarcina de a realiza aceasta, iar Curtea nu are nici competența și nici posibilitatea practică de a asigura această restituire. Dacă, totuși, legislația națională nu permite repararea consecințelor violării sau permite doar o reparare parțială, articolul 41 al Convenției împuternicește Curtea să acorde părții vătămate, dacă este cazul, o satisfacție pe care o consideră adecvată (a se vedea *Ganea* citată mai sus, § 22).

32. Curtea observă că, în această cauză, reclamantul a primit o anumită compensație de la instanțele naționale, care au aplicat prevederile relevante ale Codului civil. Curtea trebuie să stabilească dacă această compensație corespunde principiilor relevante din jurisprudența sa cu privire la articolul 41 al Convenției, și anume, dacă o asemenea compensație este echitabilă și dacă aceasta reprezintă un remediu adecvat pentru repararea consecințelor violării constatate. Pentru a evalua mărimea compensației acordate reclamantului în această cauză, Curtea va examina ce sumă ar fi acordat aceasta într-o situație similară în vederea aplicării articolului 41 al Convenției în baza informației de care dispune. În opinia Curții, există o disproporție nerezonabilă între suma acordată pentru daune morale de către Curtea Supremă de Justiție (478 EUR) și sumele acordate, de obicei, de către Curte în temeiul acestui articol în cazurile similare (*Hyde Park et autres c. Moldova* (nr. 4), nr. 18491/07, § 70, 7 aprilie 2009 ; *Leva c. Moldova*, nr. 12444/05, § 79, 15 decembrie 2009; și *Ganea* citată mai sus, § 35). În aceste circumstanțe, Curtea nu a acceptat poziția, potrivit căreia reclamantul a primit o compensație adecvată și suficientă pentru prejudiciul suferit ca urmare a violării articolului 5 § 1 al Convenției.

33. În lumina celor de mai sus, Curtea constată că reclamantul poate pretinde în continuare statutul de victimă a violării articolului 5 al Convenției. Prin urmare, ea respinge obiecția Guvernului formulată în acest sens. În același timp, Curtea constată că cererea nu este în mod vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. În continuare, ea constată că acesta nu corespunde nici unui alt temei de inadmisibilitate. Prin urmare, aceasta trebuie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Cu privire la perioada de detenție care urmează să fie luată în considerație

34. Guvernul consideră că această pretenție trebuie analizată pentru perioada 1 – 11 iunie 2010. De asemenea, acesta consideră că reclamantul a fost deținut timp de unsprezece zile.

35. Reclamantul a contestat această afirmație. Ea susține că a fost victima unei detenții arbitrare care a durat douăzeci de zile.

36. Curtea observă că în hotărârea sa din 16 februarie 2005, Judecătoria Buiucani a constatat că reclamantul a fost deținut ilegal în perioada 1 – 11 iunie 2004 (a se vedea paragraful 12 de mai sus). Având în vedere acest argument, precum și faptul că nu există alte dovezi ale detenției reclamantului în afara perioadei menționate mai-sus, Curtea acceptă argumentul Guvernului potrivit căruia reclamantul a fost deținut timp de unsprezece zile.

2. Aprecierea Curții

38. Curtea reiterează de la bun început că dreptul la reparații, în sensul articolului 5 § 5 al Convenției, necesită o determinare prealabilă de către instanțele judecătorești naționale sau de către Curte a faptului dacă a avut loc o violare a unuia din paragrafele 1 – 4 ale acestui articol (a se vedea, printre altele, *N.C. c. Italie* [GC], nr. 24952/94, § 49, CEDH 2002-X și *Georgiev c. Bulgarie*, nr. 47823/99, § 107, 15 decembrie 2005).

37. În opinia Curții, nu a fost contestat faptul că a avut loc încălcarea dreptului reclamantului la libertate și siguranță, garantat de articolul 5 § 1 al Convenției, fapt recunoscut prin decizia Curții de Apel Chișinău din 5 aprilie 2005 (paragraful 14 de mai sus).

38. În continuare, Curtea reiterează că paragraful 5 din articolul 5 al Convenției este respectat atunci când există posibilitatea de a înainta o cerere privind repararea daunelor cauzate în rezultatul privării de libertate în condițiile contrare paragrafelor 1, 2, 3 sau 4 ale acestui articol (*Wassink c. Pays-Bas*, 27 septembrie 1990, § 38, seria A nr. 185-A).

39. În această cauză, Curtea observă că, în conformitate cu articolul 1405 al Codului civil al Republicii Moldova (a se vedea mai sus, § 22), orice persoană are posibilitatea să înainteze o cerere de reparare a daunelor cauzate în rezultatul privării ilegale de libertate și că reclamantul putea în mod efectiv să înainteze o asemenea cerere. Prin urmare, sistemul de drept din Republica Moldova a acordat reclamantului, cu un grad suficient de certitudine, dreptul la reparații pentru arestul său preventiv. Cu toate acestea, Curtea nu are competența de a examina *in abstracto* legislația și practica relevantă, ci să determine faptul dacă modul în care acestea au fost aplicate în privința reclamantului a reprezentat o violare a Convenției (a se

vedea, *mutatis mutandis*, *Padovani c. Italie*, 26 februarie 1993, § 24, seria A nr. 257-B).

42. Curtea notează că reclamantul a făcut uz de posibilitățile oferite de Codul civil pentru a obține reparații pentru prejudiciul suferit ca urmare a detenției sale și că, în conformitate cu această procedură, reclamantul a obținut recunoașterea ilegalității detenției sale în conformitate cu legislația națională și recunoașterea implicată a violării articolului 5 § 1 al Convenției (paragrafele 16-19 de mai sus).

40. Curtea observă că singura chestiune care mai rămâne problematică în această cauză este mărimea compensației acordate reclamantului cu titlu de prejudiciu moral de către Judecătoria Vulcănești ca urmare a detenției sale ilegale, și anume suma echivalentă cu 478 EUR. Chiar dacă perioada de detenție – unsprezece zile – poate părea scurtă, această sumă este considerabil mai mică decât cea acordată de către Curte în cauzele similare de violare a articolului 5 al Convenției (*Hyde Park et autres (nr. 4)*, *Leva* și *Ganea* citate mai sus). Ea reiterează faptul că detenția ilegală a unei persoane reprezintă o negare totală a garanțiilor fundamentale prevăzute de articolul 5 al Convenției și o violare extrem de gravă a acestei prevederi. Neînregistrarea unor date, cum ar fi data și ora arestului, locul detenției, numele persoanei deținute și motivele detenției, precum și identitatea persoanei oficiale responsabile reprezintă o încălcare a cerințelor privind legalitatea detenției și a însuși scopului articolului 5 al Convenției (*Kurt c. Turquie*, hotărârea din 25 mai 1998, § 125, și *Çakıcı c. Turquie* [GC], nr. 23657/94, §§ 104 și 105, CEDH 1999-IV).

41. Având în vedere constatările de mai-sus, potrivit cărora reclamantul nu și-a pierdut statutul de victimă în special din cauza mărimii mici a compensației, Curtea conchide că a avut loc o violare a articolului 5 §§ 1 și 5 al Convenției.

II. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

45. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înantelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

42. Reclamantul a pretins EUR 7,532 pentru rambursarea salariului său ratat pentru perioada iulie 2004 – iulie 2010, perioadă în care ea nu a lucrat. De asemenea, ea a pretins EUR 8,000 cu titlu de prejudiciu moral.

43. Guvernul consideră că nu există o legătură cauzală între prejudiciul material pretins și violările constatate ale Convenției. Pe de altă parte, acesta consideră că suma pretinsă cu titlu de prejudiciu moral este excesivă, având în vedere durata relativ scurtă a detenției reclamantului.

44. Curtea constată că singurul temei pentru neacordarea satisfacției echitabile în această cauză constă în violarea articolului 5 §§ 1 și 5 al Convenției. În ceea ce privește pretenția cu privire la prejudiciul material, Curtea nu vede nicio legătură cauzală între prejudiciul material pretins și violările constatate ale Convenției.

45. Totuși, Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu moral incontestabil. Hotărând în mod echitabil, în conformitate cu articolul 41 al Convenției, ea acordă reclamantului 6,000 EUR cu acest titlu.

B. Costuri și cheltuieli

46. Reclamantul a mai pretins EUR 2,635 cu titlu de costuri și cheltuieli. În acest sens, ea a prezentat facturi privind plata onorariilor avocatului său în suma de aproximativ 870 EUR, precum și alte documente în suma totală de aproximativ 200 EUR.

47. Guvernul a indicat că reclamantul nu a prezentat toate documentele necesare în sprijinul cererii sale și a solicitat Curții să nu-i acorde nici o sumă cu acest titlu.

48. Potrivit jurisprudenței Curții, pentru ca costurile și cheltuielile reclamantului să fie rambursate, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime. În această cauză, luând în considerație documentele de care dispune și criteriile de mai sus, Curtea consideră rezonabil de a acorda reclamantului suma de EUR 1,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

53. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 §§ 1 și 5 al Convenției;

3. *Hotărâște*

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care să fie convertite în lei moldovenești conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:

i. EUR 6,000 (șase mii euro) cu titlu de prejudiciu moral, plus orice taxă care poate fi percepută;

ii. EUR 1.000 EUR (o mie euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută;

b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

4. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba franceză și comunicată în scris la 27 septembrie 2011, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte